

Præsterne uden for kirken

- Om danske præsters verdslige opgaver
under enevælden og det tidlige demokrati (indtil ca. 1870)

Foredrag v. cand.mag. Torben Albret Kristensen

Sokkelund Slægtsforskere, Hvidovre
tirsdag den 25. marts 2025

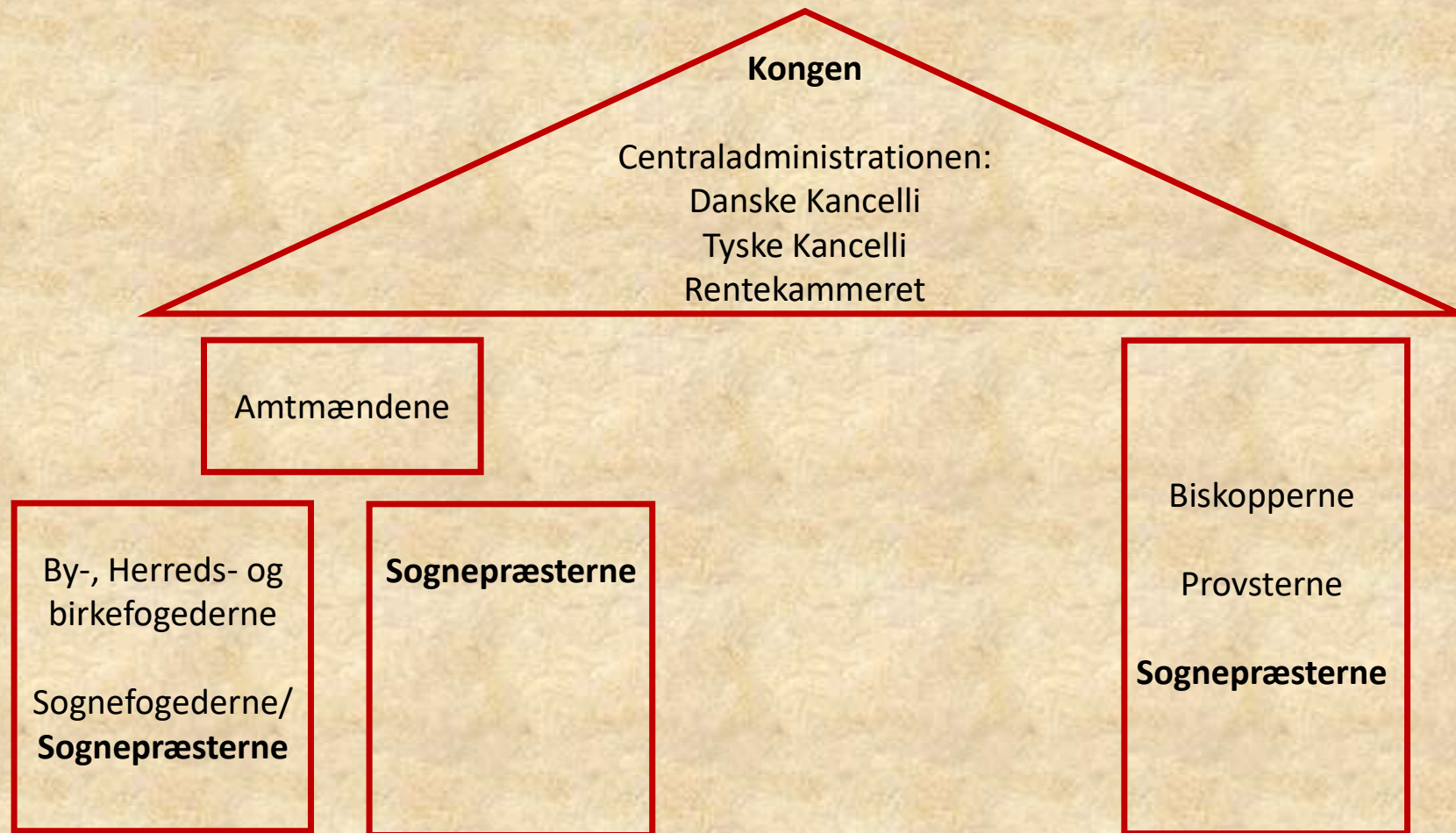

Hvad skal der ske?

- Magtens hierarki
- Hvem var præsterne?
- Præsten og skolevæsenet
- Præsten og fattigvæsenet
- Pause
- Præsten og skattevæsenet
- Præsten og sundhedsvæsenet
- Præsten og civilregistreringen
- Alt det andet
- Spørgsmål

Magtens hierarki

Hvem var præsterne?

- betingelser for præsteansættelse i 1800-tallet

- Dansk indfødsret
- 25 år gammel (dispensation mulig)
- Teologisk embedseksamen fra Københavns Universitet
- Karakterkrav (jf. Bek. 28/5-1851): 1. karakter (embeder o. 900 Rdl.), 2. karakter: (embeder 700-900 Rdl.), 3. karakter (embeder u. 700 Rdl.)
- Bestået homiletisk (talegaver) og kateketisk prøve
- Ikke skyldig i usædeligt forhold (studenter, der har begået lejemål: ikke være præst i to år og ikke i sognet, hvor forseelsen foregik)
- Ikke gået i skole eller studeret ved jesuitiske steder
- Underforstået: kun mænd!

Præsten og skolevæsenet

- Tilsyn med lærere og elever (indtil 1933)
 - Indberetninger til provst og biskop
- Skolekommissionerne 1814-1867 (Formand og sekretær)
 - Forhandlingsprotokoller
 - Regnskaber

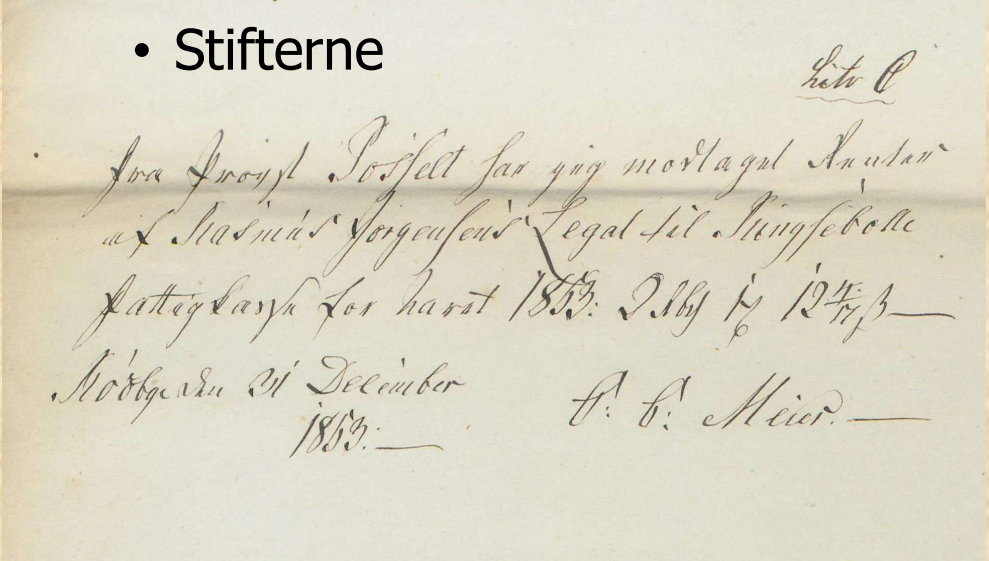
Præsten og skolevæsenet

Auredegan den 21de April 1875 appelleres Lærervæsenet 8.
i Skoleby Skole. Af 4de Kl. mædte 17 drenge, 1 næstfj. og 23 piger,
frøf. blaar 3 drenge og 10 piger antagor til Lærervæsenet for
børn af: Niels Kaimur, Mads Peter Mathien, Karen Hansen
Elise Fick, Hjertnød Marie Nielsen blaar udgjørerne ind
foran af Skolen.
Af 3de Kl. 11 drenge mædte 1 næstfj. 17 piger mædte 1 næstfj. frøf.
3 drenge og 6 piger blaar udgjørerne: 4 Kl.
Af 2de Kl. mædte 11 drenge 10 piger. 5 drenge og 4 piger blaar udgjørerne:
3 Kl.
Af 1ste Kl. mædte 11 drenge, 2 næstfj. og 8 piger, 1 næstfj. 5 drenge og
6 piger blaar udgjørerne: 2de Kl.
Skolens Lærere var meget tilfreds med de lærere, der var
derfor som meget ansvarligt under Høgen.
Carl Boy. P. Brandt Jørg Nielsen

- Materiale findes hos:
 - Skolerne
 - Skolekommissionerne
 - Pastoraterne
 - Skoledirektionerne
 - Amterne/ Amtsrådene
 - Stifterne

Præsten og fattigvæsenet

- Fattigkommissionerne 1803-1867 (Formand og sekretær)
 - Forhandlingsprotokoller
 - Regnskaber
- Legater og stiftelser
- Materiale findes hos:
 - Fattigkommissionerne
 - Pastoraterne
 - Amtsfattigkasserne
 - Amterne
 - Stifterne

H. C.
Jens Jørgen Poffelt har givet medbragt Andelen
af Nilsen's Jørgensen's Legat til Hingsebo
Fattigkasse for året 1853. D. 12/12
Noddegaard d. 21 December
1853. — H. C. Meier. —

~ Pause ~

Præsten og skattevæsenet

Huusmand
Jens Mads.
Viedelij
gaardmand
Jens Mads
jenny peder Jørgen
Lise Anna Kirst. ligges.
Husmand
Mads Havn
for for dig nu den samst
re for at kunne mon
veler.

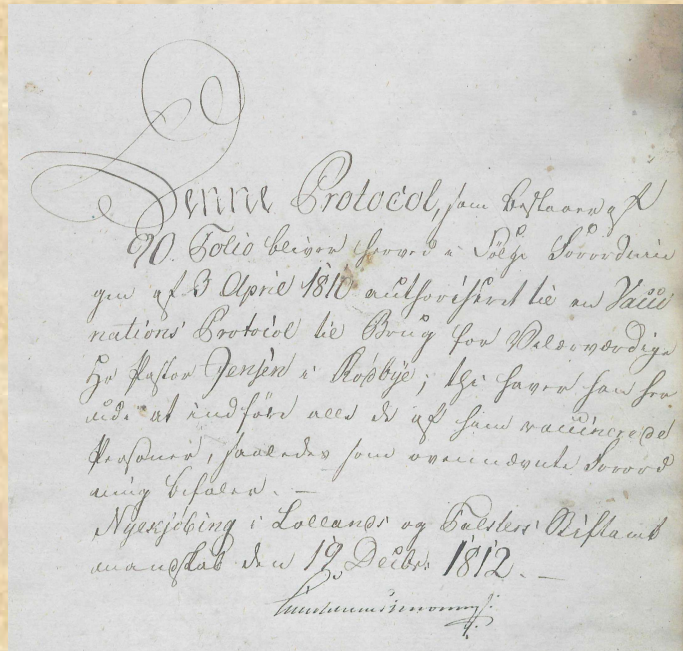
Dette att. Væm rigtig, saa
vit mig re. ¹⁰bringe, og saa vit
dy alderomgids for Lunde ror.
færve, besterer dy med egen
Laand. Datum Humble præ-
stegaard. d. 18. Jan. 1698.

Magnus Haujaard

- Mandtalslister (særligt ved ekstraskatter)
- Materiale findes hos:
 - Amterne/amtstuerne
 - Rentekammeret
 - Reviderede regnskaber

Præsten og sundhedsvæsenet

- Vaccinationer
- Smitsomme sygdomme
- Jordemødre
- Materiale findes hos:
 - Distriktslægerne
 - Stiftsfysici
 - Amterne
 - Stifterne
 - Sundhedskollegiet
 - Den kgl. Fødselsstiftelse

Nr 3.

1838. Fjerde Klasse
til Documenter efter Stempletpapire
Forordningens §. 5. lit. c.
20 Rigsbankstilling Solv.

Schifter. 1838. Falkenskiold.

Ane Cathrine Christoffersdatter,
afg. Gudsand Christoffer Hau-
sens og h. Volborg Olsdatters
Barn, er født 6 Juni 1823,
dødt 27de Juli f. l. nærmest
den 24 Juni 1828 og begravet
indenfor den 24 Juli 1828,
med meget god Sielshab og
Oversind, fød i Glesne-
borg Sogn; sin far moral-
nær i Dommene og communi-
cations og Oik. f. l. f. l.

Afhængig af 31 Novbr 1838.

h. l.

Præsten og civilregistreringen

- Kirkebøger
- Folketællinger
- Skudsmålsbøger
- Til- og afgangslister
- Navneforandringer
- Separation og skilsmisse

Alt det andet

- Kommunalforvaltningen
 - Medlem af sogneforstanderskabet 1842-1867
- Lægdsvæsenet
 - Diverse attester
- Politiopgaver
- Den gejstlige administration
 - Indberetninger
 - Regnskaber
- Den verdslige administration
 - Indberetninger

forbruger, vider Læge Højskole og
giving, ind fandt Breve og dike Bi-
ssens Næsten, Lige mange fore af
falske decimantes ind i de ringe Bø-
Bald Jætte, og en finde næsten, og
H. Seelgaarde paa Skjær.
H. Abmilt Hansen Lingebyet og fide-
en fore gaard, og Lingebyet i fulst gaard
genind indbrunden.
H. Jant Abmilt og fide og fide den
Abmilt Jant og fide i fulst
en fore gaard af Lingebyet i fulst
genind indbrunden.
H. Samuel Madt Abmilt og fide den
Læge Madt og fide en fore gaard,
af Lingebyet en fulst gaard genind indbrunden.
H. Abmilt Abmilt og fide den Læge
Abmilt en fulst gaard en fore gaard.
H. Abmilt Læge og fide den Læge
Abmilt Læge og fide en fore gaard.
H. Abmilt Læge og fide den Læge
Læge og fide en fore gaard.
H. Abmilt Læge og fide den Læge
Læge og fide en fore gaard.
H. Abmilt Læge og fide den Læge
Læge og fide en fore gaard.
H. Abmilt Læge og fide den Læge
Læge og fide en fore gaard.

Spørgsmål

TAK1

Sogneforstanderskabet i Køng 1861-1867.

Stående fra venstre:

1. Peder Pedersen, Storkegaard, Højbjerg
2. Rasmus Nielsen, sognefoged, Bonnegaarden, Køng
3. Søren Jensen, gdmd, Holte
4. Mads Mikkelsen, gdmd., Gummerup.

Siddende:

1. Rasmus Rasmussen, Risagergaard, Gummerup
2. Maler og gdmd. Niels Pedersen, Hillerup
3. C.F. Strodtmann, kappelän for pastor Chr. Storch
4. C.C.E. Jacobsen, lærer, Gummerup
5. Hans Sørensen, Toftegaard, Køng
6. Knud Sørensen, gdmd. Højrup

Torben Albret Kristensen; 08-10-2019

~ Tak for i dag ~

Torben Albret Kristensen
Enghavevej 16, Næstved By
4700 Næstved

20287611

torbenalbret@gmail.com

www.torbenalbret.dk

www.facebook.com/torben.tkak.dk

